

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Venerabilis Patris Thomæ à Jesu ... Opera Omnia

Homini Religioso Et Apostolico Tam Qvo Ad Vitæ Activæ, Qvam Contemplativæ functiones utilissima, Duobus Tomis Comprehensa. In Qvibvs Singvlari Pietate, Varia Ervditione Clariori Et Breviori Stylo Continentvr Et Explicantvr ...

Tomás <de Jesus>

Coloniæ Agrippinæ, 1684

Capvt X. De his quæ, quia rara sunt, miranda sunt.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38621

In motu qualiter respiciat sapientia conditoria.

In motu multa dicere non possumus, breviter singula perstringamus. Vide quomodo in motu locali sapientia Conditoris appareat. Cogita nunc, unde deest tibi semper aquis, indeficiens semper vena ministratur; unde motus ventorum educitur, quis infatigabilem astrorum cursum moderatur, quis solem per hiberna descendere signa precipit, quis rursus per æstiva eum signa ascendere facit, quis eum ab oriente in Occidentem ducit, & iterum ab Occidente ad Orientem revehit. Hæc cuncta mirabilia, & soli Deo possible sunt.

Quid etiam de naturali motu dicam? Quis putas, nascentibus cunctis incrementum tribuit, & quasi de quodam oculo naturæ sine in apertum germinantia educit, rursusque eadem marcentia illuc unde venerant reverti facit? Satis hæc diligenter intuentibus mirabilia apparebunt.

Deinde sequitur motus animalis, qui est in sensibus & appetitibus. Cogita ergo, qualis esse possit, qui sensus omnium viventium fabricat, appetitus creat, & in singulis quibusque animantibus quid appetere & quantum appetere debeant ordinat.

Denique motus rationalis, qui est in factis & consiliis, satis admirationis tibi ingerit, si attendere volueris, quàm ineffabilis sit sapientia, quæ omnia hominum facta, omnes voluntates, omnes denique cogitationes cordium ita ad suæ voluntatis arbitrium intorquet, ita imperat & moderatur, ut nihil in universitate possit fieri, quod non ipsa ad decorem operum suorum aut præcipiendo aut permettendo fieri velit.

CAPVT IX.

De specie figurisq; rerum.

Hæc de motu pro brevitate dicta sufficiant; deinde sequitur species. Species est forma visibilis, quæ continet duo; figuras, & colores. Figura autem rerum multis modis apparent mirabiles. Aliquando ex magnitudine, aliquando ex parvitate, aliquando quia raræ, aliquando quia pulchræ; aliquando, ut interrim ita loquar, quia quodammodo convenienter ineptæ, aliquando quia in multis una, aliquando quia in uno diversa. Singula ordine suo prosequamur.

Figura secundum magnitudinem attenditur, quando res quælibet sui generis modum in quantitate excedit: sic miramur gigantem inter homines, cetum inter pisces, gyphonem inter volucres, elephantem inter quadrupedes, draconem inter serpentes. Figura secundum parviteriam consideratur, quando res quælibet sui generis quantitati æquari non potest, ut est succerion in capillo, tineæ in vestimento, vermes & cyniphes, & similia, quæ inter cetera quidem animalia vivunt, sed ceteris omnibus corporis exiguitate dispersæ sunt. Vide ergo quid magis mireris, dentes apri, an tineæ alas gryphis, an cyniphes? caput equi, an locustæ? crura elephantis, an culicis? ostium suis, an succerionis? aquilam, an formicam? leonem, an pulicem? tigridem, an testudinem? Ibi miraris magnitudinem, hic miraris parviteriam: corpus parvum magna sapientia conditum. Magna sapientia, cui nulla subrepat negligentia. Illis dedit oculos, quos vix comprehendere potest oculus; & in tam exiguis corporibus sic omnifariam lineamenta naturæ suæ congrua plenissimè distribuit, ut nil videas deesse in minimis eorum omnium, quæ natura formavit in magnis.

Quæ magis miranda videantur?

De his quæ, quia rara sunt, miranda sunt.

RESTAT nunc dicere de his, quæ rara sunt, & ob hoc magis mira videntur. Sane quædam in rebus conditis, quæ idcirco cum videntur magis mira sunt, quia ad hominum notitiam raro perveniunt, vel ob hoc quod in suo genere pura creata sunt, vel quia remotis sedibus & in abdita naturæ sinibus abscondita. Hæc autem idcirco Creatoris providentia seorsum voluit collocare, ut illorum consortio, quæ noxia sunt, non lædatur humana societas; eorum quoque pretiosa sunt, specie probetur humana cupiditas; eorum quoque rara sunt, novitate excitata admirari dicat humana caritas: postremo ut hæc bona simul & mala quasi eminens posita quodammodo alloquantur hominem, ut attendat quanto studio mala æterna fugere, & bona æterna appetere debet, si prolixi temporalibus bonis adipiscendis, & malis evitandis tantos labores sustinet.

CAPVT XI.

De his, quæ quia pulchra, sunt mirabilia.

SEQUITUR de his quæ mirabilia sunt propter splendorum miramur, quia speciali quodam modo decoræ sunt, & convenienter coaptatæ, ita ut ipsa dispositio operis quodammodo inuere videtur, specialem sibi adhibitam diligentiam Conditoris.

Rursus alia idcirco miramur, quia monstruosa sunt vel ridicula: quorum quidem plura sunt, quantum ab humana ratione aliena est, tamò facilis humanum animum in admirationem commovere potest. Quare crocodilus manducans inferiorem molam non movet? Et quomodo salamandra in igne illæsa permanet? Quis dedit ciculo spinas, & docuit eum, ut se pomis tubine discussis involvat, quibus onustus incedens stridet quasi plaustrum? Et formicam, quæ hiemis superventuræ præcisa, granis horreæ suæ replerit? Araneam, quæ de visceribus suis laqueos necit unde prædam capiat? Isti sunt testes sapientie DEI.

Est adhuc aliud verum & evidens divinæ sapientie argumentum, quod omne genus simile sibi procreat, & in tam multis similitudo una propagata primæ originis formam non mutat: non ovivitulum, non vacca agnum, non cervæ leporem, non leo vulpem; sed in sibi simile propaginem suam extendit omne quod est. Hoc quoque insensibilis natura custodit.

Aliud genus arboris est tilia, aliud fagus, aliud quercus: unumquodque speciem suam habet, & unumquodque generis sui servat similitudinem. Vide folium, quomodo seratis dentibus per pyram distinguitur: quomodo intrinsecus prodoctis costulis hæc illucque intexitur. Numera unum, numera aliud. Omne quod est unius generis, unius invenies & multitudinis & similitudinis. Tot dentes in uno, quot dentes in alio; tot costulas in uno, quot costulas in alio; talem formam in uno, talem formam in alio; talem colorem in uno, talem colorem in alio. Ecce quomodo mora, quomodo fraga quælibet granulis adinvicem compactis circumquaque distinguuntur: tale unumquodque quale alterum, & omnis natura, quasi cuiusdam intrinsecus distincti præceptum accepit, nusquam terminos suos excedere præsumit.

Hoc